

**T. J. ENAZAROV, A. Y. YESEMURATOV,
J. T. JUMANAZAROV, Y. T. QODIROVA,
G. T. JUMANAZAROVA**

**O'ZBEKISTON JOY
NOMLARINING
ETIMOLOGIK LUG'ATI
TOPONIMLAR TILSIMI**

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA
MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

ALISHER NAVOIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT
O'ZBEK TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI

T. J. ENAZAROV, A. Y. YESEMURATOV, J. T. JUMANAZAROV,
Y. T. QODIROVA, G. T. JUMANAZAROVA

**O'ZBEKISTON JOY NOMLARINING
ETIMOLOGIK LUG'ATI
TOPONIMLAR TILSIMI
(O'QUV LUG'ATI)**

*Qizilqum yeri,
Kizilqum yeri
Jumanazarov
yozuvchi
Qizilqum 03.07.2017.*

«Nodirabegim» nashriyoti
Toshkent – 2019

Annotsiya

Mazkur lug'at "O'zbekiston joy nomlarining etimologik lug'ati. Toponimlar tilsimi" ni tuzish bo'yicha ilk tajriba sifatida tayyorlangan. Unda o'zbek tilidagi toponimlarning etimologik tadqiqatiga e'tibor qaratilgan hamda mamlakatimizdagi bir qator toponimlarning etimologik tahlili va ularning ilk shakli hamda ilk ma'nosi bo'lgan etimologik turlar tomonidan dalillar vositasida asoslab ko'rsatilgan. Ushbu lug'atda onomastik leksika, xususan, toponimik leksika ham dialektal leksikaning bir qismini tashkil etishi asoslangan.

Bu lug'at "Hozirgi o'zbek adabiy tili", "O'zbek onomastikasi", "O'zbekiston tarixi", "Tarixiy toponimika", "Tarixiy geografiya", "Geografik onomastika", "Onomastik terminologiya" mavzulari bilan shug'ullanuvchi tadqiqotchil, aspirant va talabalarga hamda teng ilmiy jamoatchilikka mo'ljallangan.

Аннотация

Словарь терминов «Этимологический словарь узбекских топонимов. Топонимическая магия». Основное внимание уделяется этимологическому изучению топонимов на узбекском языке, а также этимологическому анализу некоторых топонимов в нашей стране, а также их первой формы и первого значения, которые были подтверждены различными доказательствами. Этот словарь основан на том факте, что онимастическая лексика, в частности топонимическая лексика, составляет часть диалектной лексики.

Этот словарь предназначен для исследователей, аспирантов и студентов, занимающихся такими вопросами, как «Современный узбекский литературный язык», «Узбекская онимастика», «История Узбекистана», «Историческая топонимика», «Историческая география», «Географическая онимастика», «Онимастическая терминология».

The annotation

Glossary of terms "Etymological dictionary of Uzbek toponyms. Toponymic magic." The focus is on the etymological study of toponyms in the Uzbek language, as well as the etimological analysis of some of the toponyms in our country, as well as their first form and first meaning, which have been confirmed by various evidence. This dictionary is based on the fact that onomastic vocabulary, in particular toponymic vocabulary, is part of dialect vocabulary.

This dictionary is intended for researchers, graduate students and students dealing with such issues as "Modern Uzbek literary language", "Uzbek Onomastics", "History of Uzbekistan", "Historical toponymy", "Historical geography", "Geographical onomastic", "Onomastic terminology".

Таърихчилар:

filologiya fanlari doktori, professor Z. Xolimonova.

filologiya fanlari doktori, professor N. Husanov.

filologiya fanlari doktori B. Abdushukurov.

Mas'ul muharrir:

filologiya fanlari doktori, professor A. Sobirov.

Ushbu lug'at Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti Kengashining 2018-yil 28-apreldagi 11-sonli qaroriga asosan nashrga tavsiya etilgan.

ISBN 978-9943-5222-3-7

© T. J. Enazarov va boshq., 2019
© «Nodirabegim» nashriyoti, 2019

"...fundamental fanlar, zamonaviy axborot va kommunikatsiya texnologiyalari, sanoat, bank-moliya tizimi, yurisprudensiya, diplomatiya, harbiy ish va shu kabi o'ta muhim tarmoqlarda o'zbek tili o'zining haqiqiy o'rini egallashiga erishish, shu maqsadda zamonaviy darsliklar, etimologik va qiyosiy lug'atlar yaratish, zarur atama va iboralar, tushuncha va kategoriyalarni ishlab chiqish oldimida muhim vazifa bo'lib turganini qayd etish lozim" (Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universitetini tashkil etish to'g'risida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016 yil 13-mayda e'lon qilingan Farmonidan).

SO'ZBOSHI

Bilamizki, nomlar, xususan, ularning bir turi bo'lgan toponimlar to'g'risida qancha fikr aytilsa, shuncha kam. Ularni o'rganadigan fan "Onomastika" yoki "Nomshunoslik" deb ataladi. Biz oldingi ilmiy ishlarda bu fanning ikki qismidan iboratligini kuzatgandik: "Umumiy onomastika" va "Xususiy onomastika". Ushbu fikrlarimizni nomlar yuzasidan amalga oshirilgan mavjud nazariy va amaliy xarakterdagi tadqiqotlarga asoslanib, tadrjiiy taraqqiyotda rivojlantirgan holda mazkur fanni ilmiy va amaliylik jihatidan yana bir necha qismga bo'lib o'rganishni, albatta, o'rinni deb bilamiz:

- 1) "Onomastika"; 2) "O'zbek onomastikasi"; 3) "Onomastika bo'limlari tadqiqi"; 4) "Umumiy onomastika"; 5) "Xususiy onomastika"; 6) "Tarixiy onomastika"; 7) "Zamonaviy onomastika"; 8) "Geografik onomastika"; 9) "Nazariy onomastika"; 10) "Amaliy onomastika"; 11) "Onomastik grammatika"; 12) "Onomastik leksikografiya"; 13) "Onomastik qonuniyatlari"; 14) "Onomastik transkripsiya va transliteratsiya"; 15) "Onomastik leksika hamda terminologiya"; 16) "Onomastik kvalimetriya"; 17) "Toponimik kvalimetriya".

Bular "Umumiy onomastika" haqidagi manbalarda aralash holda berilganki, ular yana kichik-kichik bo'limlarga bo'lib berilsa, qiziqib qidirilayotgan mavzuning topilishi shunchalik tez amalga oshib, sohaning maqsad hamda vazifalari ham aniqlashsa, ushbu fanning qiziqariligi, omrabopligi, ilmiyligi, shu jumladan, ta'limiy va tarbiyaviy ahamiyati ham yanada ortadi.

¹ Enazarov T., M. Husanova, A. Esemuratov. Uzbek nomenclology. - T., Navro'z, 2015. 5-52- betlar